696/04

Den 27. september 2004 blev i sag nr. 61.366:

xxxxx xxxxx xxxxxxx
xxxxxxxxx xxxxxxx xxxxxxxxxxx
xxxxxxxxx xxx xxx xxxx
1019 xxxxxxxxx x

mod

Alm. Brand Forsikring A/S
Midtermolen 7
2100 København Ø

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der har livsforsikring i Alm. Brand, påstår ved sin advokat selskabet tilpligtet at anerkende, at klagerens erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad.

Klageren, der er født i 1963, kom ved sit arbejde som skibsmontør til skade ved en arbejdsulykke den 26/9 1995.

Selskabet har i en forrevalideringsperiode udbetalt invaliderente og præmiefritagelse pr. kulance i perioderne 1/8 1997 - 1/11 1998 og fra 1/9 1999 - 1/10 2000 (alm. revalidering).

Klagerens advokat har ved skrivelse af 23/5 2003 til nævnet redegjort for sagen således:

> "Efter ulykken kom min klient i revalidering og blev ansat som lærer ved fiskeriskolen i T. fra den 15. november 2000. Jeg vedlægger til orientering kopi af ansættelsesbrev af 27. oktober 2000.
>
> …

Som det fremgår af den vedlagte ansættelsesaftale, skulle min klient kun arbejde 12 timer om ugen, hvilket var begrundet i hans helbredstilstand, og han ansøgte derfor Alm. Brand om invalideydelse og præmiefritagelse.

…

Ved brev af 29. august 2001, der vedlægges, meddelte Alm. Brand, at selskabet ikke fandt, at min klients erhvervsevne var nedsat i en sådan grad, at han opfyldte forsikringsbetingelsernes kriterier for bevilling af præmiefritagelse og udbetaling af invalideren te.

Sagen blev herefter overdraget til min kollega D.S., der ved brev af 6. september 2001 meddelte Alm. Brand, at min klient åbenbart opfyldte betingelserne for præmiefritagelse og invalideydelse. I brevet, der vedlægges, henvises herved til, at min klient alene var i stand til at arbejde 10-12 timer om ugen, og derudover alene oppebar en indtægt, der svarede til 25,11 % af den løn, han ville have oppebåret som skibsmontør.

…

Ved en efterfølgende telefonsamtale meddelte P.W., der behandlede sagen ved Alm. Brand, at selskabet ønskede at få foretaget en speciallægeundersøgelse af min klient for nærmere at kunne tage stilling til omfanget af hans erhvervsevnetab. Speciallægeerklæringen blev udarbejdet af H.C. [speciallæge i ortopædisk kirurgi] den 25. januar 2003, og jeg vedlægger kopi af erklæringen.

Det fremgår af erklæringen, at min klient på daværende tidspunkt alene kunne klare at arbejde 8-10 timer om ugen, og det konkluderes, at min klients skade var permanent, hvorfor H.C. ikke kunne pege på yderligere behandlingstiltag eller undersøgelser, som kunne bringe bedring i min klients helbredstilstand.

…

Jeg vedlægger til dokumentation af min klients sygdomsforløb kopi af de lægelige akter fra Arbejdsskadestyrelsens behandling af sagen.

Det fremgår af det ovenstående samt vedlagte materiale, at min klient efter skaden har været i revalidering.

…

Det må på den baggrund lægges til grund, at min klient ved sit nuværende arbejde udnytter sin generelle erhvervsevne på bedst mulig vis.

Ved udførelsen af dette arbejde, er min klient alene i stand til at arbejde 8-10 timer om dagen [ugen], hvilket er under 1/3 af normal arbejdstid.

Der er ikke i den seneste lægeerklæring af 25. januar 2003 fra H.C., belæg for at antage, at min klient skulle være i stand til at arbejde flere timer end de angivne 8-10 timer. I lægeerklæringen er redegjort for min klients betydelige gener som følge af skaden, og det er H.C. konklusion, at min klient ikke kan opnå en bedring i sin helbredstilstand."

Heroverfor har selskabet ved skrivelse af 18/8 2003 overfor nævnet anført:

"T.K.L. [klageren] kom til skade med venstre skulder den 26. september 1995 da han i forbindelse med sit arbejde blev ramt på skulderen af et jernrør.

…

Det fremgår af lægeattesten at forsikrede påbegynder revalidering til skipper på Fiskeriskolen i september måned. Hvis forsikrede kendes egnet til revalidering, fremgår det af forsikringsbetingelserne at hans erhvervsevne ikke anses for nedsat til 1/3. Derfor skrev vi den 9. august 1997 og meddelte, at udbetalingerne stoppede pr. 1. august 1997 (Bilag 4). Ved samme lejlighed skrev vi til kommunen efter statusoplysninger. Efterfølgende ringer forsikrede og fortæller, at han ikke er kommet ind på Fiskeriskolen på grund af dårligt helbred.

Statusoplysningerne modtager vi den 29. august 1997 (Bilag 5) og det fremgår blandt andet her, at egen læge er af den opfattelse, at forsikrede kan klare et job nu. Endvidere fremgår det, at årsagen til den manglende optagelse på Fiskeriskolen ikke er helbredet, men manglende sejltid.

Dansk Metal henvender sig den 25. september 1997 (Bilag 6) og gør opmærksom på, at der er tale om en misforståelse. T. Kommune skriver den 8. oktober 1997 (Bilag 7) og gør opmærksom på, at der er tale om en uheldig formulering fra deres side

og at det der mentes var, at 'Tommys egen læge, V.K.J. godt mener, at T.K.L. kan klare en arbejdsprøve eller et skånejob nu'.

9. oktober 1997 (Bilag 8) skriver vi til forsikrede og samler op på hvad der foreligger af oplysninger i sagen og gør det klart hvilke oplysninger, der ligger til grund for vor afgørelse.

- kommunen har godkendt forsikrede som revalidend og visiteret ham til en uddannelse som skipper på fiskeriskolen.
- egen læge vurderer, at han er egnet til revalidering og at yderligere behandlinger/undersøgelser ikke bør forsinke dette jvf. statusbedømmelse af 8. september 1997 fra egen læge.
- omskoling til skipper kan ikke lade sig gøre på grund af manglende sejltid og ikke af helbredsmæssige årsager, som oplyst selskabet.
- forsikrede har svært ved at engagere sig i kommunens planlagte forløb for arbejdsprøvning og omskoling, angiveligt fordi han afventer nogle undersøgelser. Ifølge egen læge burde dette dog ikke hindre hverken opstart eller gennemførsel af revalidering.

På baggrund af disse oplysninger fastholder vore læger, at erhvervsevnetabet, både lægeligt og jvf. betingelsernes passus om revalidender, ikke er 2/3 eller mere.

18. november 1997 (Bilag 9) modtager vi brev fra advokatfuldmægtig S.Z. med kopi af de lægelige akter fra Arbejdsskadestyrelsen. Der er blandt andet en speciallægeerklæring fra ortopædkirurg S.F., hvor det bekræftes, at tilstanden er stationær. Den objektive undersøgelse giver ikke nye oplysninger, der kunne indikere et erhvervsevnetab på 2/3 eller der over.

…

Journaloplysninger fra neurologisk amb., H. Sygehus modtages (Bilag 10). Det bemærkes her, at forsikrede har svært ved at fremlægge en samlet sygehistorie. Den objektive undersøgelse viser enten normale eller diffuse fund. Undersøgelser giver indtryk af, at der er tale om en læsion af nervebanerne til venstre arm. Der foreslås en nærmere, undersøgelse på neurofysiologisk afd., Århus Kommunehospital.

2. april 1998 (Bilag 11) meddeler vi forsikrede, at de seneste undersøgelser på H. Sygehus ikke giver lægeligt belæg for at antage, at erhvervsevnen skulle være nedsat med 2/3 i et hvert erhverv.

25. maj 1998 (Bilag 12)er der svar på undersøgelserne Århus Kommunehospital. De viser normale forhold og afviser dermed, at der skulle være tale om en læsion af muskler og/eller nervebaner til venstre arm.

…

Det fremgår blandt andet af kommunens akter, at:

- 'Det har herefter været drøftet at T.K.L. skulle i arbejdsprøve på fiskeriefterskolen i T. Det var meningen han her skulle lave alt forefaldende arbejde inkl. Undervisning. Tommy har været meget afvisende over for dette.'
- 'Opringning fra T.K.L.. Han er meget vred over, at vi vil sende ham på K. Maskinfabrik. Det vil han ikke.'
- I den forbindelse nævner jeg fiskeriefterskolen i T. Tommy er meget lidt interesseret, men han indvilger i at jeg forsøger at kontakte dem for at høre om de kan tage en ind i en arbejdsprøve.'
- 'Opringning fra T.K.L., der stadig er meget modvillig overfor at skulle starte på fiskeriefterskolen.'

Advokatens anbringender imødegås i vort brev af 12. juni 1998 (Bilag 14). Samtidig skriver vi til T. Kommune (Bilag 15) og beder dem redegøre for, hvordan ovennævnte kan tolkes anderledes end at T.K.L., efter han fik afslag på at komme ind på skipperskolen, har været afvisende over for alle sagsbehandlerens tiltag.

17. juni 1998 modtager vi kopi af brev af 16. september 1997 fra overlæge S.F. til forsikredes egen læge (Bilag 16). Overlægen mener nu, at tilstanden kan afhjælpes, men at det kræver yderligere undersøgelser. Dette er ikke i overensstemmelse med hans konklusion i speciallægeerklæring af 27. juni 1997, hvor han konstaterede, at tilstanden var stationær.

…

Kommunens holdning er nu, at forsikrede ikke direkte har modsat sig arbejdsprøvning og revalidering på trods af, at det utvetydigt fremgår af deres journaloplysninger.

Med de nye oplysninger på hånden bliver sagen forelagt vore læge på ny. De vurderer fortsat erhvervsevnetabet til mindre en 2/3, men med de nye oplysninger om forløbet omkring arbejdsprøvning og revalidering, bliver det den 5. august 1998 besluttet, jf. forsikringsbetingelsernes § 16.5, at imødekomme forsikredes ansøgning om præmiefritagelse og udbetaling af invaliderenter pr. kulance i forrevalideringsperioden. Der bevilges i første omgang for perioden 1. august 1997 til 1. november 1998 (Bilag 20).

…

Dansk Metal skriver den 17. december 1998 og meddeler, at forsikrede nu er i arbejdsprøvning på fiskeriskolen. Det fremgår videre, at han under arbejdsprøvningen vil modtage en løn svarende til 197.859 kr. årligt. Da dette stort set er det samme som han tjente før skaden, meddeler vi forsikrede den 19. januar 1999, at vi ikke kan tilbyde yderligere udbetaling pr. kulance under arbejdsprøvningen.

Revalideringscentret sender den 13. august 1999 kopi af endelig revalideringsplan. På baggrund af denne plan bevilges der yderligere kulance for perioden 1. september 1999 - 1. oktober 2000. Accept på kulanceaftale modtages retur 4. oktober 1999.

Arbejdsskadestyrelsen fastsætter den 27. april 2001 erhvervsevnetabet til 60%. På baggrund af denne afgørelse opfordrer advokaten forsikrede til at søge om invaliderente og præmiefritagelse. Anmeldelse og lægeattest sendes 3. juli 2001 og modtages retur 8. august 2001 (Bilag 21). Sagens nye og tidligere lægelige akter forelægges vore lægekonsulenter på ny. De udtaler, at der ikke umiddelbart ses en helbredsmæssig forværring, som ændrer den tidligere vurdering af erhvervsevnenedsættelsen. Dette meddeles forsikrede den 29. august 2001 (Bilag 22).

Advokaten retter henvendelse den 6. september 2001 og fastholder, at forsikredes erhvervsevne er nedsat med mere end 2/3 (Bilag 23). Som dokumentation for sin påstand vedlægges oplysninger om gennemsnitslønningerne i T. for skibsmontører.

Advokaten informeres den 23. oktober 2001 om, at vi indhenter akterne fra Arbejdsskadestyrelsen.

Arbejdsskadestyrelsen sender 12. november 2001 kopi af akterne, der danner grundlag for deres vurdering af erhvervsevnetabet. Det fremgår her, at erhvervsevnetabet nu vurderes til 60%. I den forbindelse skal det nævnes, at erhvervsevnetabet tidligere er vurderet til under 15%. Er efterfølgende forhøjet til 25% som ved en senere klage blev fastholdt af Den sociale Ankestyrelse.

Da der ikke i Arbejdsskadestyrelsens akter foreligger nogen som helst lægelig dokumentation for, at erhvervsevnetabet er nedsat med 2/3, meddeler vi advokaten den 23. november 2001, at vi fortsat ikke ser os i stand til, at yde præmiefritagelse og udbetaling af invaliderenter.

Advokaten vender tilbage 16. april 2002 og stiller sig fortsat uforstående over for vor afgørelse (Bilag 24). Advokatens argumentation bygger primært på økonomiske betragtninger og forsikredes subjektive oplevelse af kun at kunne arbejde 10-12 timer som underviser.

Den 8. maj 2002 fastholder vi over for advokaten, at det er erhvervsevnetabet vurderet rent lægeligt, der danner grundlag for hvorvidt der kan udbetales invaliderenter fra nærværende forsikring (Bilag 25). Desuden understreger vi endnu en gang, at der ikke i de lægelige akter findes objektive holdepunkter, der dokumenterer et erhvervsevnetab på 2/3 eller der over.
…
Den 11. november 2002 skriver vi efter speciallægeerklæring fra overlæge H.C., T. Sygehus. Advokaten anmoder den 4. december 2002 om at få suspenderet forældelsen i sagen. Vi bekræfter 20. januar 2003 at vi er indforstået med at suspendere forældelsen.

Speciallægeerklæringen modtages den 29. januar 2003 (Bilag 27). Ifølge vore lægekonsulenter er der ingen væsentlige ændringer i forsikredes helbredstilstand i forhold

til tidligere speciallægeerklæring fra overlæge S.F. Det fremgår af begge erklæringer, at der er tale om:

- skalenerport syndrom
- nedsat bevægelighed i nakken
- nedsat skulderfunktion
- ingen eller kun ubetydeligt muskelsvind

Umiddelbart er der således intet nyt, der indikerer, at erhvervsevnen nu skulle være nedsat med 2/3 eller derover. Dette meddeles advokaten den 26. marts 2003 med kopi og klageskema til forsikrede (Bilag 28).

…

Desuden kan det undre, at forsikrede har kunnet gennemføre en revalidering, hvor der indgik uger med 30 timers undervisning. Andre uger var der praktik og undervisning på langt over de nu anførte 8-10 timer. Da det ingen steder i sagens akter fremgår, at der skulle være sket en forværring af helbredstilstanden efter revalideringens afslutning, må det kunne forventes, at forsikrede i sit job som underviser, kan præstere mere end 12,5 times undervisning om ugen, svarende til et erhvervsevnetab på mindre end 2/3.

Vi bestrider ikke, at forsikrede har været ude for en skade, der har ramt ham hårdt i hans tidligere erhverv som skibsmontør og i andre skulderbelastende erhverv. Når vi opsummerer de objektive fund efter skaden den 26. september 1995 ser vi:

- lette tegn på nervepåvirkning til venstre arm, men intet påviseligt/betydende muskelsvind. (Elektrofysiologisk undersøgelse viser dog fuldstændig normale forhold og afviser dermed skader på nervebaner og muskler)
- nedsat bevægelighed i nakken
- nedsat bevægelighed i venstre skulder
- stort set normal håndfunktion på venstre side
- dominerende højre arm er rask

Vore lægekonsulenter er på baggrund af ovennævnte fund af den opfattelse, at der ikke, når vi ser bort fra de skulderbelastende erhverv, er tale om noget væsentlig er-

hvervsevnetab. Derfor er der heller ikke nogen lægelig begrundelse for, at han ikke kan arbejde som underviser i mere end 10-12 timer om ugen. Det skal derfor understreges, at advokatens udtalelse om at forsikrede udnytter sin erhvervsevne 'på bedst mulig vis' ikke ses lægeligt dokumenteret. Vi ser os derfor nødsaget til at fastholde, at vi ikke kan yde yderligere præmiefritagelse og udbetaling af invaliderenter."

Klagerens advokat har heroverfor ved skrivelse af 30/12 2003 til nævnet anført:

"I svaret er det angivet, at min klient har kunnet gennemføre en revalidering, hvor der indgik uger med 30 timers undervisning, og der i visse uger var både praktik og undervisning, der langt oversteg de af mig anførte 8-10 timer, hvorfor hans erhvervsevne ikke kan antages at være nedsat med 2/3 eller mere.

Jeg bemærker hertil, at det allerede inden min klients påbegyndelse af revalidering bestående i pædagogikum for lærere ved tekniske skoler og AMU-Centre var klart, at min klient ikke ville kunne arbejde fuld tid ved gennemførelsen af denne revalidering.

Min klient havde således forinden været i arbejdsprøvning på Fiskeriskolen i T., og konklusionen herfra var, at min klients ugentlige arbejdstimer skulle ansættes til max 8 timer pr. uge, hvilket det indklagede selskab på daværende tidspunkt blev gjort bekendt med. Jeg vedlægger til orientering kopi af et notat af 25. september 1998 vedrørende min klients praktikperiode, og kopi af et brev af 16. december 1998 fra Fiskeriskolen i T.

Derudover vedlægger jeg kopi af bevilling af revalideringsydelse vedrørende min klients revalidering i perioden 23. august til 15. september 2000.

Under hele revalideringsforløbet har det således været en kendsgerning, at min klient kun ville kunne klare ca. 8 timer ugentligt, selv ved et meget lidt belastende arbejde.

Det kan hertil oplyses, at min klient siden oktober d.å. har været sygemeldt fra sit arbejde grundet generne fra hans arbejdsulykke. Det er endnu uafklaret, om min klient vil kunne genoptage sit arbejde."

Endelig har selskabet ved skrivelse af 10/2 2004 til nævnet anført:

"Advokaten henviser i sit brev til arbejdsprøvningen på Fiskeriskolen i T., hvor det ultimo 1998 noteres, at forsikrede kun kan yde 25 % af det normale.

I forbindelse med revalideringen skulle forsikrede efterfølgende gennemføre pædagogikum på Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse. Uddannelsesforløbet startede efteråret 1999 og blev afsluttet 15. september 2000. Den 9. november aflagde forsikrede den praktiske prøve.

Som nævnt tidligere indgår der i pædagogikumuddannelsen uger med 30 timers undervisning og uger med kombineret undervisning og praktik på langt over de 8 timer som Fiskeriskolen fastsatte som max timetallet for en arbejdsuge.

DEL, Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, har oplyst, at der ikke dispenseres for mødepligten, heller ikke i forbindelse med revalidender. Det er derfor ikke muligt at gennemføre pædagogikum på normeret tid uden at deltage på noget der ligner fuld tid.

Det fremgår ligeledes af forsikredes handlingsplan, at forsikrede skal følge skolens plan og pensum samt praktikvejlederens anvisninger.

Vi har efterfølgende fået oplyst, at forsikrede har færdiggjort studiet i efteråret 2000, hvorfor vi må gå ud fra, at han har fulgt læseplanen og således igennem et års tid 'arbejdet' langt over det, der var skønnet muligt af Fiskeriskolen.

Vi er derfor ikke enige med advokaten i, at man ukritisk kan tage Fiskeriskolens vurdering til indtægt for forsikredes faktiske arbejdsformåen som underviser.

Når vi sammenholder revalideringsforløbet med de sparsomme objektive fund i forbindelse med diverse speciallægeundersøgelser, ser vi os nødsaget til fortsat at fastholde, at der ikke er tale om et erhvervsevnetab på 2/3 eller der over, hverken som underviser eller i andre ikke fysisk belastende erhverv."

I afgørelse af 27/4 2001 fra Arbejdsskadestyrelsen, hvorefter erhvervsevnetabet blev fastsat til 60 %, hedder det bl.a.:

> "Afgørelsen om erhvervsevnetab er truffet på grundlag af de sociale oplysninger, der er indhentet efter den tidligere afgørelse. Vi har lagt vægt på oplysningerne fra Deres nuværende arbejdsgiver Fiskeriskolen samt oplysninger fra Deres fagforbund om Deres nuværende indkomstforhold."

I erklæring af 25/1 2003 fra speciallæge i ortopædkirurgi H.C. hedder det bl.a.:

> "**Konklusion:**
>
> Sagens akter koncentrerer sig omkring affektion ved Skalenerporten samt i venstre skulder byggende på MR-skanning. Imidlertid vil en analyse af skademekanismen. pege på en overstrækning af halsens venstresidige muskulaturer nærmest som en indirekte forvridning (Whiplash). Jeg finder, at der har fundet en kraftig overstrækning af trapezius sted samt kontusion af de muskler som eleverer skulderbladet. Der er tegn på affektion af 12. hjernenerve samt tegn på affektion af den ulnare nerve i hånden. Det må undre, at den neurologiske undersøgelse ikke har kunnet afsløre en neurogen lidelse. Derimod kan undersøgte bevæge i skulderen fra 0 til 90 grader med nogen kraft på en måde, som ikke ligner en direkte skulderlæsion. Jeg finder ingen tegn på impingement. Derimod er der tale om en neurogen motorisk lidelse beliggende ved halsens rod i venstre side. Finder der er tale om en motorisk læsion baseret på et direkte slag kombineret med et neurogent deficit. Det drejer sig således om en partiel lammelse af plexus brachialis på den ikke dominante side med en vis lammelse af trapezius musklen. Endvidere en partiel lammelse af nervus ulnaris med nedsat aktiv bevægelighed i skulderleddet.
>
> Med den tid der er gået siden uheldet vil en neurogen skade være permanent og jeg kan ikke pege på yderligere behandlingstiltag herunder undersøgelser, som med selv en ringe sandsynlighed vil kunne bringe en bedring i tilstanden."

Det fremgår af sagen, at klageren ved afgørelse af 26/2 2004 er blevet tilkendt førtidspension.

Nævnet udtaler:

Nævnet har gennemgået de foreliggende oplysninger og finder det på dette grundlag ikke godtgjort, at klagerens arbejdsevne er nedsat til 1/3 eller derunder.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

Marianne Højgaard Pedersen